

BOEKBESPREKING

Dr. Eisenbart von Dr. Josef Winckler. Deutscher Verlags-Anstalt, Stuttgart—Berlin und Leipzig 1929.

Dr. Winckler, die door zijn groote prozawerken der laatste jaren een der bekendste en meest gelezen schrijvers van West-Duitschland geworden is, heeft dit jaar een nieuwen roman het licht doen zien onder bovenstaanden titel. Voor tandartsen en medici ligt niet alleen het belangrijke van deze uitgave aan de boeiende behandeling van den fameuzen Dr. Eisenhart, maar ook aan de persoon van den schrijver, Dr. Winckler zelf. Want deze was tot even na 1923 tandarts in Moers, het oude stadje in het graafschap van dien naam, dat voor ruim twee eeuwen nog door het huis van Oranje geregeerd werd. Hij bezat er een groote particuliere praktijk en een nog grootere „Kassenpraxis”, beoefende in zijn vrijen tijd de dichtkunst en diende er zooveel mogelijk de muzen.

Westfalen, zijn geboorteland en Rijnland, waar hij woonde, leverden hem naast zijn literaire studien vol op stof voor zijn typische, in den toon van schelmromans gehouden werken. Een daarvan, „Der tolle Bomberg”, werd reeds de meest gelezen roman van West-Duitschland; men biedt het te koop aan elke kiosk in elke stad. Zijn laatste werk, over Dr. Eisenhart, heeft tot volledige titel:

De orakelen, mirakelen en spektakelen, de griezelige en vroolijke gebeurtenissen van den vermetelen chirurg, Johannes Andreas Dr. Eisenbart, kiezentrekker, liederenzanger, oculist, steensnijder, zijn deugden en ondeugden op reizen en jaarmarkten in het kennen van talrijke artsenijen, wier werking in nood en dood beproefd was... getrouwelijk verhaald en voorgesteld door den rechtschapen en geapprobeerden collega Josef Winckler, wijlen tandarts te Moers aan den Rijn, vervaardiger van zeer kunstrijke gebitten geheel gelijkend op het natuurlijke origineel, uit rubber, goud en aluminium, doctor in de tandheilkunde aan de universiteit te Keulen, polyhistor en groote dichter, thans gezeten burger, rechtmatig geboren, geldig

gedoopt door den voormaligen Bisschop Dr. Brinkman te Rheine in Westfalen.

Het bijna zeshonderd pagina's groote boek zal ieder tandarts of medicus uren van tintelend genot verschaffen. De krachtige, gekruide humor is het meeste verwant aan die onzer Groningers, die dan ook in rasopzicht dicht bij de Westfalen staan. Maar Winckler is meer dan de eerste de beste folkloristische humorist. Dit boek is een stuk levend barok. Men ziet er Dr. Eisenbart door de wereld van die dagen trekken als een wervelwind, die een oneindig tumult en wolken stof opjaagt voor de verbaasde- en misschien verdwaasde- toeschouwers, maar ook als een zoekende geest, wiens diepste denken en zinnen het zoeken en oplossen van het raadsel van des menschen wezen is. Daarom heeft dit boek een achtergrond van verbijsterende tragiek. De belangrijke tijd tusschen den dertigjarigen oorlog en den Spaanschen successieoorlog gaat in grootsche trekken als een vlucht van donkere en lichte wolken onze oogen voorbij. Het geheel draagt den stempel van oprechte kunstenaarschap, van eerlijkheid, liefde tot zijn geboortegrond en van een nooit opdrogende bron van tintelenden humor.

Ich bin der Doctor Eisenbart,
 Kurier die Leut nach meiner Art,
 Kann machen dass die Blinden gehn
 Und dass die Lahmen wieder sehn.

Leest nu het boek van Winckler en ziet, hoe Eisenbart den Aartsbisschop van Mainz geneest door hem een bord pap met bromvliegen te laten slikken, hoe hij de verlamde Amarintha met een zeker lichaamsdeel in de brandnetels plaatst, waardoor zij op eenmaal huppelen en springen kan, hoe hij de arrogante landjonkers bespot (cap. IX), hoe hij verder in Hoofdst. negen van het tweede deel een blanken vader verzoent met de geboorte van het zwarte kind zijner blanke echtgenoot, een fameuzen lintwormkuur doet en een oude juffrouw tot een jong sijsje om weet te scheppen . . . ra, ra, wij vertellen hier niet, hoe Eisenbart zich uit al deze perikelen meesterlijk weet te redden, doch raden iederen collega aan de moeite en zorgen van een zwaren dag door de aanstekelijke vroolijkheid van Wincklers schepping te doen vergeten.

R. A. B. OOSTERHUIS.